

BIJLAGE IV.

DE PRINS VAN ORANJE AAN SCHOUT, BURGEMEESTERS EN SCHEPENEN VAN UTRECHT ¹⁾.

Gent 7 Januari 1579.

Die prince van Oraingien, graeve van Nassau, heere ende baron van Breda, van Diest etc.

Edele, erentfeste, wiese, discrete, lieve, besondere, wy hebben ulieder brieff ontfangen in date den 28^{en} Decembris met darticulen daerby gevuecht, ende daeruuyt verstaen de practijcken, die men gebruyckt om die unie ende verbontenisse, die enyge provincien aldaer geerne soudenteweghe brengen, omme te stooten. Waerop ghylieden onsen advijs ende meyninghe begeert te verstaen ²⁾. Nu en cunnen wy nyet naelaten

¹⁾ De Zeeuwsche gedeputeerden, waarschijnlijk op Oranje's mededeeling steunende, schrijven den 26^{en} en 27^{en} Januari, dat de afgevaardigden van Vlaanderen „onder weghe" zijn (V. d. Spiegel, Onuitgeg. st. I 192 en 198). Maar de wensch was de vader van de gedachte. Hoeveel moeite Oranje en Gent zich gaven, zij konden de staten van Vlaanderen niet zóóver brengen. Cf. G. A. Gent. Reg. Resolutiën Leden 1578—79, Reeks 9. No. 3, fol. 97vo, 121vo, 125vo, 160.

²⁾ Ik geef dezen brief uit naar de Gentsche copie, welke volgens de door Lamzweerde eronder gestelde verklaring gecollationneerd is „tegens doriginele missive". Een paar jaar geleden vond ik in het K. H. A. te 's Hage in den reeds meer genoemden merkwaardigen foliant (Reg. Prins Willem I, no. 2288^k, fol. 103) een tweede copie en van dezen brief en van de erbij behoorende „stukken". De Gentsche copie heb ik daarnaar verbeterd en aangevuld.

³⁾ Den 28en Dec. werd te Utrecht het door den scholaster van Oud-Munster Jacob Cuyntorff en den kanunnik van St. Jan Johan van Renesse op meer of min formeelen last hunner kapittels opgestelde stuk verspreid, getiteld: „Redenen, middelen ende motiven, waerduer men wel behoort te supersederen int aennemen, insonderheyt voor de stadt ende landen van Utrecht, van enighe naerder unie met enighe provincie te maken dan der gemaect is mitte generael-staten". De burgervendels werden in dien geest bewerkt enz. Van haar kant trad onmiddellijk de stadsregeering met groote energie op tegen deze poging om de unie „omme te

ulieden daerop te kennen te geven, dat wy achten de welvaart ende onderhoudenisse onses vaderlants daerinne aldermeest gelegen te zyne, dat eene goede, vaste ende onverbreeckelicke unie ende eendrachticheyt werdde onderhouden, gelijk ter contrairien onse verderff ende onderganck ende het triumpheren van onse vyanden bestaet in onse tweedracht ende onenicheyt. Daeromme en souden wy nyet anders connen raeden, dan dat alle provincien daertoe arbeyden ende haer gesamenderhandt bevliechtichden, dat si mochten met een goede verbantenisse onder malcanderen verenicht sijn, ende tegens alle boosen listen ende valsche practijcquen der vyanden bewaert ende verzeeckert worden. Doch soude onse meyninghe altijt sijn, dat alle provincien sochten haer verbyntenissen te brengen overeen met die gemeyne eendracht ende unie der ganschen landen van herwertsovere, waerinne onse onoverwinnelicke cracht allermest naest Goodts hulpe ende genade gelegen es. Dies wy nyet en connen anders dan loven ende voor goet aennemen ulieder goeder intentie in desen deele, welcke ghylieden in de voorgenoempde articulen der verbantenisse merckelick ende uuytdruckelick te kennen gheeft. Doch opdat het teghens alle opspraeck ende vermoyen ofte suspitien van veelen, die de zaecke averecht uuytleggen, te beter verstaen werde ende verseeckert si, soe hebben wy enyge cleyne punten daerinne bygevuecht tot meerdere verclaringhe, welcke ghylyuden sult uuyt die bygeleechde stucken ¹⁾ connen mercken; verhoepende, dat ghy se nyet anders en sult vynden dan met uwe meyninge ende intentie ende oick met den gemeynen welvaeren des vaderlants gelijkformich. Ende oft zoe waer, dat die voors. gewenste unie by gebreecke van autorisatie van den particuliere provincien oft andere oorzaecke werde belet, sult ghylieder moeghen arbeyden omme dezelve te bevestigen voor soeveel als het moegelick is, ende andersins de andere zoe uuyt te stellen, dat de verhoefte vorder eendraecht ende unie nyet en werdde gebroecken maer tot anderen gelegen tyde in haer geheel gelaten ²⁾. Ende alzoe wy verhoepen, dat Godt door syne genade ulieden in tghene dat hier op vorder sal moegen voorvallen, met goede wijsheyt, raedt ende voorsichticheyt sal begaeven, soodat ghylieden alle dingen tot Zijnder eere ende tot een goede verzeekerde vrede ende gerustheyt der gemeynten wel sult connen richten, soe en sullen wy ulieden nyet langer ophouden, dan alleene den Heere te bidden, dat Hy ulieden,

stooten". Blijkens Oranje's schrijven heeft zij den prins dadelijk in kennis gesteld van hetgeen plaats vond, hem het unie-ontwerp van 6 Dec., wellicht ook de „Redenen, middelen ende motiven" gezonden en hem zijn „advijs ende meyninghe" in dezen gevraagd, misschien in verband met het verspreide gerucht, dat de heer van Montfoort uit Oudtwijck o.a. zou hebben geschreven, „dattet die meninge van zijn excellencie nyet en was om dese unie te voltrecken". Cf. de belangrijke stukken over dit ontwerp van wijlen Prof. Dr. P. L. Muller in Bijdragen en Mededeelingen van het Hist. Gen. IX. 393 seq. en in Bijdragen voor vaderl. gesch. 3e reeks III, 327 seq.

¹⁾ Cf. volgende bijlage.

²⁾ Met deze uiteenzetting zijner meening door den prins vergelijkte men zijn zogenaaemde onderteekening der unie van 3 Mei 1579.

edele, erentfeste, wyse, discrete, lieve, besonder, neme in Sijn heylige hoede.

Gescreven tot Ghendt den 7^{en} dach January 15^c ende 79.

Onder ¹⁾ stont gescreven: Ul. zeer goede vrindt,

Ondertee kent: GUILLAUME DE NASSAU.

Ende gecachetteert met het cachet van sijnder ex^{cie} ²⁾.

Die superscriptie was aldus:

Den edelen, erentfesten, wyesen, discreten, onsen lieven, besonderen schoudt, bourgemeesteren ende schepenen der stede van Utrecht.

G. A. Gent. Reg. Unie van Utrecht. fol. 18. cop.
